



30 שנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין

מערך שיעור



יום הזיכרון לרצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל

קהל יעד: חיילים | משך: 60 דקות

המפקד, יום הזיכרון לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין יחול השנה בי"ב בחשוון, ה-3 בנובמבר 2025. גם בעת מלחמה יקיים צה"ל בכלל מסגרותיו טקס לציון היום, ותוקרא פקודת יום מטעם ראש המטה הכללי.

יצחק רבין היה מפקד בולט בצה"ל שהקדיש את חייו לביטחון המדינה. צמח בפלמ"ח, פיקד על חטיבת הראל בקרבות על הדרך לירושלים במלחמת העצמאות, שימש כמפקד פיקוד צפון וב-1963 מונה לרמטכ"ל השביעי שפיקד על צה"ל במלחמת ששת הימים. לאחר שחרורו המשיך לשרת את המדינה כשגריר בארצות הברית, חבר כנסת וראש ממשלה. בכהונתו הראשונה כראש ממשלה יצא צה"ל למבצע אנטבה במהלכו חילץ צה"ל ישראלים שנחטפו לאפריקה, ובמהלך כהונתו השנייה כראש ממשלה נחתם הסכם השלום עם ירדן והסכמי הביניים עם הפלסטינים (הסכמי אוסלו). רבין נרצח בי"ב חשון תשנ"ו, 4 בנובמבר 1995 בידי מתנקש יהודי שהתנגד למדיניותו. הרצח, שהתרחש בתום עצרת במרכז תל-אביב, זעזע את החברה הישראלית ולאורו הוחלט לקיים מדי שנה יום זיכרון ממלכתי.

בצה"ל, דמותו הצבאית והביטחונית וערכיו הפיקודיים של רבין משמשים עבורנו מופת ערכי המדגיש את השליחות, האחריות, המקצועיות, הרעות והדוגמה האישית הנדרשים מכל חייל וחילת בצה"ל. לצד זאת מהווה הרצח תמרור אזהרה לסכנה שבשיח אלים ומחלוקת חברתית היוצאת משליטה.

מסרים פיקודיים מרכזיים:

- **בנאום באוניברסיטה העברית בהר הצופים, עם סיום מלחמת ששת הימים הדגיש רבין כי "התעלותם של לוחמינו, לא בזכות הברזל באה אלא בזכות התודעה של שליחות עליונה, של הכרה בצדקת עניינו, של אהבה עמוקה למולדת" בדבריו ובפועלו כמפקד וכמדינאי הדגיש רבין שוב ושוב את חשיבותה של צדקת הדרך. כאז כן היום, ניצחוננו במלחמה ועמידתנו במשימה כרוכים בתודעה של שליחות עליונה ושל אהבה עמוקה למולדת. נמשיך לטפח את תחושת צדקת הדרך מתוך הכרה עמוקה ביעוד צה"ל - השמירה על ביטחון ישראל.**
- **רבין פעל לאורך כל חייו מתוך שליחות ומסירות למען ביטחון מדינת ישראל. שרשרת השליחות והמסירות נמתחת מלוחמי תש"ח שרבין נמנה עליהם, אל לוחמי מלחמת ששת-הימים ועד ללוחמים בשדה הקרב של המלחמה הנוכחית - בעזה, לבנון, סוריה, איו"ש, איראן וזירות נוספות.**
- **בנאומו האחרון הדגיש רבין כי "אלימות היא כרסום יסוד הדמוקרטיה" - גם בעיצומה של מחלוקת חברתית, נקפיד לחזק את לכידות המסגרת באמצעות שיח ערכי ומכבד המזמין לבירור ולהבעת דעה, ונטפח חופש מחשבה וביטוי בגבולות המקובלים בצבא. נדגיש את המכנה המשותף של חובת העמידה במשימה, ונטפח את תחושת היחד והרצון המשותף לנצח את אויבינו כחלק מאחריות ממלכתית למען המדינה ואזרחיה.**
- **"הרעות נשאנו בלי מילים [...] מלילות האימה הגדולים את נותרת בהירה ודולקת." שיר הרעות היה השיר האהוב על רבין - ערך שנצרב ברבין עוד בימיו בפלמ"ח, שם הייתה הרעות אחד מערכי הליבה של הארגון, והיא אחד מערכי צה"ל. רעות הלוחמים והנכונות למסור את הנפש האחד עבור השני, היא ערך יסוד של כל מסגרת צבאית, ומרכיב מרכזי ביכולתה לעמוד במשימותיה. במלחמה הקשה והמורכבת בה אנו נמצאים, ראינו גילויי מופת של רעות והקרבה למען החברים למסגרת ולמען הצלת אזרחים גם במצבים קשים ביותר. נמשיך לצרוב בקירבנו את הרעות המחברת את הלוחמים בקשר דם ובתחושת אחווה העומדת בפני המבחנים הקשים ביותר.**



30 שנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין

מערך שיעור

יום הזיכרון לרצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל



קהל יעד: חיילים | משך: 60 דקות

מסרים פיקודיים נוספים:

- רבין חזר והדגיש את החוויה העמוקה שנטמעה בו בפלמ"ח בדבר החשיבות הראשונה במעלה של המופת האישי של המפקד, ואת האחריות המוסרית שלו כלפי הלוחמים כמצפן בדרכו הפיקודית. במלחמת חרבות ברזל בולטת דמותו של המפקד העומד בראש חייליו מתוך דוגמה אישית עד כדי מסירות הנפש. היכולת של צה"ל להמשיך במלחמה לאור ההתמשכות שלה והאתגרים הרבים שעוד לפנינו, תלויה במידה רבה במופת אישיותם של המפקדים וביכולת המנהיגות שלהם.
- חיזוק דמותם המקצועית והערכית של המפקדים ופיתוח תחושת האחריות והאהבה שלהם לחייליהם. על המפקדים לתבוע מעצמם להיות דמות מופת לפקודיהם מתוך דוגמה אישית, חוסן ערכי, עוצמה של רוח לחימה ואמונה עמוקה בצדקת הדרך.



30 שנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין

מערך שיעור



יום הזיכרון לרצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל

קהל יעד: חיילים | **משך:** 60 דקות

חלק 1 – פתיחה והעלאת סקרנות (5 דק')

המפקד יכתוב על הלוח את המילה "רבין" ויבקש מהחיילים לזרוק אסוציאציות.

שאלות פתיחה לדיון קצר:

- מה אתם יודעים על יצחק רבין?
- האם חשוב לציין את היום הזה גם בתוך הצבא?

חלק 2 – תחנה ביוגרפית: סיפור חייו של רבין (15 דק')

מטרה: להכיר את רבין לאורך ציר חייו ואת הערכים את פעל לפיהם כמפקד ומדינאי.

הציגו ציר זמן על הלוח/שקף ובקשו מהמשתתפים להצמיד אירועים (כרטיסיות מוכנות מצורף בנספחים):

- נולד בירושלים ב-1922
- למד בבית הספר החקלאי כדורי
- לחם בפלמ"ח, פיקד על חטיבת הראל במלחמת העצמאות
- רמטכ"ל צה"ל במלחמת ששת הימים
- שגריר בארצות הברית
- ראש ממשלה, חתימה על הסכמי אוסלו והסכם השלום עם ירדן
- קבלת פרס נובל לשלום
- נרצח בעצרת שלום בתל אביב (1995)

- חלקו את החיילים לזוגות. כל זוג בוחר תחנה אחת, קורא עליה מתוך כרטיס המידע, ומשיב:
 - אילו ערכים בלטו בהחלטות של רבין בשלב הזה? (שליחות, רעות, דוגמה אישית, אחריות)
 - כל זוג מציג במליאה משפט מסכם על התחנה.

חלק 3 – תחנה ערכית: מחלוקת, שיח ודמוקרטיה (25 דק')

הסבירו: הרצח התרחש על רקע מחלוקת פוליטית חריפה: חתירה להסכם שלום עם הפלשתינאים שמשמעו ויתור על חלקים נרחבים ביהודה ושומרון ופינוי חלק מההתנחלויות – ולכן חשוב לעסוק בערכי הדמוקרטיה והשיח.

חלקו את החיילים ל-3-4 קבוצות. כל קבוצה מקבלת 2-3 ציטוטים, למשל:

- "כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים" (משנה, אבות ה', י"ז)
- "אלימות היא כרסום יסוד הדמוקרטיה הישראלית" (יצחק רבין)
- "זו המלחמה היחידה שתענוג להשתתף בה – המלחמה על השלום" (נאום בקונגרס האמריקאי, 1994)

שאלות לדיון בקבוצה:

1. מה ההבדל בין מחלוקת לשם שמים לבין מחלוקת הרסנית (שהיא לא לשם שמים)?
2. מה נגדיר כ"אלימות מילולית" ומה כ"ויכוח סוער"?



3. האם צריך להיות הבדל בין השיח ברשתות לשיח פנים אל פנים? תנו דוגמאות.
4. מהי אחריותי כחייל/ת לשמור על שיח מכבד ביחידה?
5. האם אפשר לנהל ויכוח בלי לפגוע בלכידות החברתית? נמקו.
6. האם יש מצב בו ויכוח או מחלוקת תורמים ללכידות החברתית?

חזרה למליאה: כל קבוצה מציגה תובנה אחת שעלתה לה.
מטרה: להדגיש את חשיבות השיח המכבד כחלק מתרבות צה"ל.

חלק 4 – סיכום והתחייבות אישית (15 דק')

מטרה: סגירה רגשית עם מחויבות אישית.

שיח פתוח:

- השיחה בקבוצה הוכיחה לי ש:....(השלימו)
- איזה ערך אני רוצה ליישם ביחידה שלי?
- כתיבה אישית: כל חייל/ת כותב/ת על פתק ערך אחד שיאמץ/תאמץ בשירות (רעות, הקשבה, אחריות, מתינות וכו').

מעגל סיכום:

מה הערך שבחרתי? מה אני עושה עכשיו כדי להביא אותו לידי ביטוי? מה הפעולה שאני מתחייב לקחת על עצמי לעשות ביחס לתרבות השיח ביחידה.
(הערה למפקד: אפילו משהו קטן - שמירה על שפה נעימה בלי קללות, הקשבה...).



30 שנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין

מערך שיעור



יום הזיכרון לרצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל

ערכת עזרים – יום הזיכרון ליצחק רבין

חלק א' – כרטיסיות ציר זמן

- 1922 – נולד בירושלים – למשפחת רוזה ונחמיה רבין
- 1937 – החל ללמוד בבית הספר החקלאי כדורי
- 1941 – התגייס לפלמ"ח – רוח של שליחות ויוזמה
- 1948 – פיקד על חטיבת הראל במלחמת העצמאות – לוחם ומפקד בשטח
- 1964-1968 – רמטכ"ל צה"ל – הנהיג את הצבא במלחמת ששת הימים
- 1968-1973 – שגריר בארצות הברית – תפקיד מדיני ראשון
- 1974 – ראש ממשלת ישראל (כהונה ראשונה) – הוביל מדיניות זהירה
- 1992-1995 – ראש ממשלה (כהונה שנייה) – קידום מהלכי שלום
- 1993 – חתם על הסכמי אוסלו – עם יאסר ערפאת ושמעון פרס
- 1994 – חתם על הסכם השלום עם ירדן – לצד המלך חוסיין
- 1994 – קיבל פרס נובל לשלום – על תרומתו לשלום
- 1995 – נרצח בעצרת שלום בתל אביב

חלק ב' – כרטיסיות ציטוטים לדיון קבוצתי

- כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים – משנה, אבות ה', י"ז
- העם לא חתם – שלט בהפגנות המחאה
- אלימות היא כרסום יסוד הדמוקרטיה הישראלית – יצחק רבין
- נילחם בטרור כאילו אין שלום, ונעשה שלום כאילו אין טרור – יצחק רבין
- בדם ואש את רבין נגרש! – נאמר בהפגנות המחאה
- אין אנו שוכחים לרגע כי בין שתומכים ובין שמתנגדים – כולנו אחים, כולנו יהודים וגורל אחד לכולנו
- רבין בוגד! – שלט שהוצב בהפגנות המחאה
- מן המקום שבו אנו צודקים, לא יצמחו פרחים – יהודה עמיחי
- פושעי אוסלו לדין – סטיקר בתקופת המחאה
- אין לנו ארץ אחרת – שלט בתקופת המחאה
- ישע זה כאן
- ההתנחלויות שומרות על תל אביב



30 שנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין

מערך שיעור

יום הזיכרון לרצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל



ערכת עזרים – יום הזיכרון ליצחק רבין

חלק ג' – שאלות מנחות למנחה

פתיחה:

- מה אתם יודעים על רבין?
- אילו רגשות מעורר בכם היום הזה?

תחנה ביוגרפית:

- אילו ערכים בלטו בכל שלב בחייו?
- איך הערכים הללו רלוונטיים לשירות בצה"ל?

תחנה ערכית:

- מה ההבדל בין מחלוקת לשם שמים לבין מחלוקת הרסנית?
- איך זה נראה ביחידה?
- איך אתם יכולים לתרום לשיח מכבד?

סיכום:

- מה אתם לוקחים מהשיעור הזה?
- איזה ערך תישמו ביחידה שלכם?

חלק ד' – עזרים ויזואליים מומלצים

- תמונות של רבין (ילדות, פלמ"ח, רמטכ"ל, עם המלך חוסיין בחתימת הסכם השלום עם ירדן)
- מפה של ישראל-ירדן
- QR לקישור לקטע וידאו קצר מנאומו בושינגטון
- שקופית פתיחה ליום הזיכרון